

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA**

Warszawa, dnia 15 kwietnia 2021 r.

Druk nr 380

**KOMISJA PRAW CZŁOWIEKA,
PRAWORZĄDNOŚCI I PETYCJI**

**Pan
Tomasz GRODZKI
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji wnosi o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie niektórych ustaw w związku z objęciem prawem do zasiłku pogrzebowego nowej grupy uprawnionych.

Do reprezentowania Komisji w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniona jest pani senator Joanna Sekuła.

W załączeniu przekazuję projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

Przewodniczący Komisji
Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
(-) Aleksander Pociąg

U S T A W A

z dnia

o zmianie niektórych ustaw w związku z objęciem prawem do zasiłku pogrzebowego nowej grupy uprawnionych¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2020 r. poz. 360, 956, 1610, 2112 i 2320) w art. 120 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Zasiłek pogrzebowy w wysokości, o której mowa w ust. 1, przysługuje również policjantowi w przypadku pochowania dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, dla którego sporządzono kartę zgonu, o której mowa w art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947).”.

Art. 2. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 305, 1610, 2112 i 2320 oraz 2021 r. poz. 11 i 464) w art. 124 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Zasiłek pogrzebowy w wysokości, o której mowa w ust. 1, przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu w przypadku pochowania dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, dla którego sporządzono kartę zgonu, o której mowa w art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947).”.

Art. 3. W ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2021 r. poz. 266) w art. 35 po ust. 1a dodaje się ust. 1b w brzmieniu:

„1b. Zasiłek pogrzebowy przysługuje również osobie, która pokryła koszty pogrzebu w przypadku pochowania dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, ustawę z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, ustawę z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, ustawę z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawę z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, ustawę z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, ustawę z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, ustawę z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej, ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa i ustawę z dnia 26 stycznia 2018 r. o Straży Marszałkowskiej.

trwania ciąży, dla którego sporządzono kartę zgonu, o której mowa w art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947).”.

Art. 4. W ustawie z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1123, 1610 i 2112 oraz z 2021 r. poz. 464) w art. 104 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Zasiłek pogrzebowy w wysokości, o której mowa w ust. 1, przysługuje również strażakowi w przypadku pochowania dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, dla którego sporządzono kartę zgonu, o której mowa w art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947).”.

Art. 5. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291 i 353) w art. 78 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zasiłek pogrzebowy przysługuje również:

- 1) pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego,
- 2) osobie, o której mowa w art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947) w przypadku pochowania dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, dla którego sporządzono kartę zgonu
– jeżeli pokryli koszty pogrzebu.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2020 r. poz. 27 i 2320) w art. 135 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Zasiłek pogrzebowy w wysokości, o której mowa w ust. 1, przysługuje również funkcjonariuszowi w przypadku pochowania dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, dla którego sporządzono kartę zgonu, o której mowa w art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947).”.

Art. 7. W ustawie z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 860, 2112 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 159) w art. 100 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Zasiłek pogrzebowy w wysokości, o której mowa w ust. 1, przysługuje również osobie, która pokryła koszty pogrzebu w przypadku pochowania dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, dla którego sporządzono kartę zgonu, o której mowa w art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947).”.

Art. 8. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1921 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 1610 i 2320) w art. 101 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Zasiłek pogrzebowy w wysokości, o której mowa w ust. 1, przysługuje również funkcjonariuszowi w przypadku pochowania dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, dla którego sporządzono kartę zgonu, o której mowa w art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947).”.

Art. 9. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1221 i 2112) w art. 95 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Zasiłek pogrzebowy w wysokości, o której mowa w ust. 1, przysługuje również funkcjonariuszowi w przypadku pochowania dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, dla którego sporządzono kartę zgonu, o której mowa w art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947).”.

Art. 10. W ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2020 r. poz. 848, 1610, 2112 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 180 i 464) w art. 212 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Zasiłek pogrzebowy w wysokości, o której mowa w art. 211 ust. 1, przysługuje również funkcjonariuszowi w przypadku pochowania dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, dla którego sporządzono kartę zgonu, o której mowa w art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947).”.

Art. 11. W ustawie z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 422 i 464) w art. 251b po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Zasiłek pogrzebowy w wysokości, o której mowa w ust. 1, przysługuje również funkcjonariuszowi w przypadku pochowania dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, dla którego sporządzono kartę zgonu, o której mowa w art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947).”.

Art. 12. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 575) w art. 189 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Zasiłek pogrzebowy w wysokości, o której mowa w ust. 2, przysługuje również osobie, która pokryła koszty pogrzebu w przypadku pochowania dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, dla którego sporządzono kartę zgonu, o której mowa w art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947).”.

Art. 13. W ustawie z dnia 26 stycznia 2018 r. o Straży Marszałkowskiej (Dz. U. 2019 r. poz. 1940) w art. 84 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Zasiłek pogrzebowy w wysokości, o której mowa w ust. 1, przysługuje również osobie, która pokryła koszty pogrzebu w przypadku pochowania dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, dla którego sporządzono kartę zgonu, o której mowa w art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947).”.

Art. 14. Zasiłek pogrzebowy, o którym mowa w przepisach ustaw zmienianych w art. 1–13, przysługuje uprawnionym policjantom, strażakom oraz funkcjonariuszom, a także osobom, które pokryły koszty pogrzebu, jeżeli pogrzeb odbył się po dniu 31 grudnia 2021 r.

Art. 15. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Projekt inicjatywy ustawodawczej powstał w związku z pismem z dnia 30 lipca 2020 r., Rzecznika Praw Obywatelskich skierowanym do Marszałka Senatu RP w sprawie rozważenia podjęcia działań zmierzających do zakończenia w obecnej kadencji Sejmu i Senatu procesu legislacyjnego, dotyczącego przyjęcia ustawy, której celem jest wsparcie rodziców dziecka martwo urodzonego, którego płci nie da się ustalić. W poprzedniej kadencji Senat wniósł do Sejmu projektu inicjatywy ustawodawczej, przyznającej zasiłek pogrzebowy w przypadku pokrycia kosztów pogrzebu dziecka martwo urodzonego, ale ze względu na zasadę dyskontynuacji prac legislacyjnych po zakończeniu kadencji, chcąc powrócić do wprowadzenia uregulowań danej kwestii, należy rozpocząć prace na nowo.

Projekt ustawy przyznaje prawo do otrzymania zasiłku pogrzebowego osobom, które pokryły koszty pogrzebu dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, dla którego sporządzono kartę zgonu.

2. Stan prawny w zakresie objętym projektem

Zasiłek pogrzebowy jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego, przysługującym w razie śmierci osoby należącej do kręgu podmiotów wymienionych w art. 77 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291 i 353). Obejmuje on: ubezpieczonego, osobę pobierającą emeryturę lub rentę, członka ich rodziny, a także osobę, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania (ust. 1). Zgodnie z ust. 2, członkiem rodziny są: małżonek (wdowa, wdowiec), rodzice, ojczym, macocha oraz osoby przysposabiające, dzieci: własne, drugiego małżonka, przysposobione i umieszczone w rodzinie zastępczej, przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności inne dzieci niż wymienione, a ponadto rodzeństwo, dziadkowie, wnuki oraz osoby, nad którymi została ustanowiona opieka prawna. W obrębie uprawnionych osób fizycznych nie występuje pierwszeństwo krewnych lub innych osób bliskich. W razie śmierci osoby, która nie została wymieniona w art. 77 ust. 1 ustawy

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych¹⁾, zasiłek pogrzebowy nie przysługuje.

Spełnienie więc dwóch przesłanek: przynależności do określonego ustawą kręgu podmiotów oraz pokrycia kosztów pogrzebu, uprawnia do otrzymania zasiłku pogrzebowego. Ze względu na przesłankę pokrycia kosztów pogrzebu, na podstawie art. 78, zasiłek pogrzebowy przysługuje także: pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego.

W obecnym stanie prawnym, w systemie powszechnym, podstawą ubiegania się o zasiłek pogrzebowy jest przedstawienie odpisu skróconego aktu zgonu albo odpisu zupełnego aktu urodzenia dziecka z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe (§ 16 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe, Dz. U. poz. 1412).

Zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2014 – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 463, 695 i 2320), jeżeli dziecko urodziło się martwe, sporządza się akt urodzenia z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe. Nie sporządza się wówczas aktu zgonu. Zgodnie z zasadami rejestracji urodzeń i zgonów, zawartymi w ustawie z dnia 28 listopada 2014 – Prawo o aktach stanu cywilnego, decyzja o sporządzeniu aktu stanu cywilnego wymaga określonych danych na temat dziecka, w szczególności o jego płci.

Na wczesnym etapie utraconej ciąży podmiot leczniczy może wystawić kartę martwego urodzenia, jeśli jest możliwość określenia płci (istnienie odpowiednich tkanek). Jeżeli nie można ustalić płci dziecka, akt urodzenia z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe, nie może być sporządzony. Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych stanowi w art. 11 ust. 5a, że w przypadku dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, na wniosek osoby uprawnionej, sporządza się kartę zgonu, w celu pochowania zwłok nie jest wymagana adnotacja urzędu stanu cywilnego o zarejestrowaniu zgonu.

¹ uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. (I UZP 8/11) stwierdza, że prawo do zasiłku pogrzebowego przysługuje na podstawie art. 77 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych także w razie śmierci małżonka pozostającego w separacji w rozumieniu art. 61⁴ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, osoby pozostające w separacji orzeczonej przez sąd nadal są małżeństwem, które nie ustało.

3. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym

Projekt ma umożliwić przyznanie i wypłatę zasiłku pogrzebowego w sytuacji poniesienia kosztów pogrzebu dziecka martwo urodzonego, dla którego sporządzono kartę zgonu, lecz nie sporządzono aktu urodzenia z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe.

Zasiłek pogrzebowy, będący świadczeniem jednorazowym, ma charakter przede wszystkim kompensacyjny i częściowo socjalny (por. uzasadnienie uchwały pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 15 maja 2009 r., III CZP 140/08). Przyznanie tego zasiłku osobom, które znalazły się w sytuacji będącej przedmiotem niniejszego projektu, spełni w/w funkcję.

Ustawodawca uznał w 2011 r., że w przypadku dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, na wniosek osoby uprawnionej do pochowania (zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych) sporządza się kartę zgonu (art. 11 ust. 5a), w celu pochowania zwłok nie jest wymagana adnotacja urzędu stanu cywilnego o zarejestrowaniu zgonu. Jeżeli więc system prawny uznaje możliwość pochowania martwo urodzonego dziecka, dla którego sporządzono kartę zgonu, należy stworzyć możliwość otrzymania zasiłku pogrzebowego osobom, które poniosły koszty jego pogrzebu.

Projekt obejmuje powszechny system ubezpieczeń społecznych (pracowniczy), ubezpieczenie społeczne rolników oraz funkcjonariuszy służb mundurowych.

W przypadku wprowadzenia projektowanej regulacji nastąpi konieczność zmiany:

- rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. poz. 1412),
- rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 grudnia 2018 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Celno-Skarbowej oraz ich rodzin (Dz. U. poz. 2373 i z 2020 poz. 716),
- rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lutego 2012 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organów w sprawach zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych oraz uprawnionych członków ich rodzin (Dz. U. z 2019 r. poz. 2107),

- rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie trybu wypłaty zasiłku pogrzebowego funkcjonariuszowi Służby Więziennej oraz rodzajów dokumentów wymaganych do jego wypłaty (Dz. U. poz. 896),
- rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w sprawach zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz uprawnionych członków ich rodzin (Dz. U. poz. 2445).

Ustawa spowoduje wzrost wydatków w sektorze finansów publicznych. Uwzględniając konieczność przystosowania systemów informatycznych na potrzeby przyznawania i wypłaty zasiłku pogrzebowego oraz w celu możliwości zabezpieczenia źródeł finansowania, proponuje się wejście w życie ustawy z dniem 1 stycznia 2022 r.

Projekt ustawy zostanie poddany konsultacjom społecznym i ocenie skutków regulacji.

4. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projektowana ustawa nie jest objęta prawem Unii Europejskiej.

Tytuł projektu: <i>ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku z objęciem prawem do zasiłku pogrzebowego nowej grupy uprawnionych</i>	Data sporządzenia: 9 kwietnia 2021 r.
Przedstawiciel wnioskodawcy: Senator Joanna Sekuła	Źródło: RPO
Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Bożena Langner, główny legislator, tel. 22 694 9401 Katarzyna Majewska, ekspert ds. OSR, tel. 22 694 9259	Nr druku: 380

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi rodziców, którzy nie mają prawa m.in. do zasiłku pogrzebowego **w przypadku urodzenia martwego dziecka, dla którego nie było możliwości określenia płci.**

W celu otrzymania zasiłku pogrzebowego niezbędne jest uzyskanie odpisu aktu urodzenia dziecka. Jeżeli bowiem dziecko urodziło się martwe, to według obowiązującego stanu prawnego nie sporządza się aktu zgonu dziecka a jedynie akt urodzenia z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe. Przepisy *ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego* wymagają przy tym określenia w akcie urodzenia płci dziecka. Oznacza to, że **dla dzieci martwo urodzonych, dla których nie było możliwości ustalenia płci, np. ze względu na wczesny etap ciąży, nie sporządza się aktu urodzenia.**

W celu pochowania zwłok dziecka martwo urodzonego (również na wczesnym etapie ciąży, kiedy nie było możliwości określenia jego płci) na wniosek osoby uprawnionej do pochówku **sporządza się kartę zgonu.** Nie uprawnia ona jednak do otrzymania zasiłku pogrzebowego.

W Polsce dla celów statystyki medycznej oraz zwyczajowo urodzenie dzieli się w zależności od czasu trwania ciąży w momencie urodzenia dziecka na: poronienie (do ukończonego 22. tygodnia ciąży) i poród (po 22. tygodniu). Zarówno w mechanizmie poronienia, jak i porodu, dziecko może urodzić się żywe lub martwe. Zwykle dziecko żywo poronione wkrótce umiera.¹

Szacuje się, że w Polsce ok. 10–15% wszystkich ciąży kończy się poronieniem. Z danych zgromadzonych na podstawie sprawozdań o działalności ogólnej szpitali uzyskanych z Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia (dane te nie zawierają informacji na temat szpitali psychiatrycznych, szpitali podległych Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz szpitali podległych Ministerstwu Sprawiedliwości) wynika, że **w Polsce w 2017 r. u ponad 40 tys. kobiet ciąża zakończyła się poronieniem, w 2018 r. – u niemal 39 tys., a w 2019 r. – u ponad 39 tys.**²

Dla porównania, według danych z roczników demograficznych GUS, **liczba martwych urodzeń w Polsce w 2017 r. wyniosła 1 101, w 2018 r. – 1 277, zaś w 2019 r. – 1 238.**

Z informacji przedstawionych w wynikach kontroli NIK dot. opieki nad pacjentkami w przypadkach poronień i martwych urodzeń wynika również, że na pochowanie zwłok dziecka w przypadku poronienia lub martwego urodzenia decyduje się około 75% rodzin. W sytuacji, gdy rodzice nie zdecydują się na pochówek zwłok dziecka martwo urodzonego, obowiązek ten spada na gminę właściwą dla miejsca zgonu dziecka. Wówczas szpital lub inna instytucja mogą wziąć na siebie zorganizowanie pochówku na koszt gminy przy pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej.³

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

Rekomendowanym rozwiązaniem jest przyznanie prawa do zasiłku pogrzebowego osobie uprawnionej do pochowania dziecka martwo urodzonego (bez względu na czas trwania ciąży), dla którego nie sporządzono aktu urodzenia, lecz kartę zgonu.

Oczekiwany efekt regulacji będzie zrównanie sytuacji rodzin doświadczających urodzenia martwego dziecka – bez względu na to, na jakim etapie ciąży do niego doszło.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

W innych państwach, podobnie jak w Polsce, urodzenia dzieli się w zależności od czasu trwania ciąży na poronienia i poród (urodzenie może być żywe lub martwe), przy czym każde państwo odmiennie wyznacza granicę powyższego podziału. Przykładowo w Wielkiej Brytanii jako moment graniczny przyjęto 24 tygodni, zaś w Australii i Nowej Zelandii – 20 tydz.

W większości państw na świecie prawo do urlopu i ew. zasiłku macierzyńskiego przysługuje kobiecie/parom, które

¹ Najwyższa Izba Kontroli, *Informacja o wynikach kontroli. Opieka nad pacjentkami w przypadkach poronień i martwych urodzeń*, Warszawa, 2020

² Ibidem

³ Ibidem

doświadczyły martwego urodzenia dziecka. W przypadku martwego urodzenia istnieje również obowiązek rejestracji urodzenia i śmierci dziecka oraz jego pochówku. Zasiłek pogrzebowy co do zasady przysługuje wyłącznie rodzinom, które ze względu na swoją sytuację materialną nie są w stanie pokryć kosztów pogrzebu. W przypadku rodzin doświadczających poronienia, nie ma obowiązku rejestracji ani pochówku zwłok dziecka. Jeśli jednak rodzina zdecyduje się na pochówek, to podobnie jak w przypadku martwego urodzenia, musi zorganizować pochówek na własny koszt. Takie zasady obowiązują m.in. w Wielkiej Brytanii, Australii i Nowej Zelandii.^{4 5 6}

Warto również wspomnieć, że pod koniec marca tego roku Nowa Zelandia, jako drugi kraj na świecie po Indiach, wprowadziła prawo do płatnego urlopu po poronieniu w wymiarze 3 dni, przysługującego zarówno matce jak i ojcu dziecka. Aby skorzystać z tego prawa wystarczy zgłosić fakt poronienia pracodawcy bez konieczności przedstawiania dowodu, że kobieta była w ciąży. 3 dni płatnego urlopu przysługują w Nowej Zelandii również po śmierci krewnego. Tym samym w Nowej Zelandii zrównano poronienie/martwe urodzenie ze śmiercią członka rodziny.⁷

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby uprawnione do pochówku martwo urodzonych dzieci, dla których określenie płci nie było możliwe	Liczba poronień samoistnych (na wczesnych etapach ciąży) w Polsce wynosiła: 2012 r. – 42 032, 2013 r. – 42 311, 2014 r. – 43 047. W 2017 r. u ponad 40 tys. kobiet ciąża zakończyła się poronieniem, w 2018 r. – u niemal 39 tys., a w 2019 r. – u ponad 39 tys.	MZ NIK	Możliwość uzyskania zasiłku pogrzebowego w wysokości 4 000 zł
Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Wojskowe Biura Emerytalne (15), Biuro Emerytalne Służby Więziennej			Wzrost obciążenia pracą w związku z wypłatą i obsługą administracyjną większej liczby zasiłków pogrzebowych
Minister Rodziny i Polityki Społecznej, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Minister Obrony Narodowej, Minister Sprawiedliwości			Konieczność dostosowania rozporządzeń do przepisów projektowanej ustawy

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

⁴ Money Advice Service, <https://www.moneyadviceservice.org.uk/en/articles/if-your-baby-is-stillborn> (dostęp: 11.04.2021)

⁵ GOV.UK, <https://www.gov.uk/funeral-payments> (dostęp: 11.04.2021)

⁶ Pregnancy, Birth and Baby <https://www.pregnancybirthbaby.org.au/what-happens-after-miscarriage> (dostęp: 11.04.2021)

⁷ New York Times, <https://www.nytimes.com/2021/03/25/world/asia/new-zealand-miscarriage-paid-leave.html> (dostęp: 11.04.2021)

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

(ceny stałe z 2021 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	164	164	164	164	164	164	164	164	164	164	164	1 804
FUS, Fundusz Emerytalno-Rentowy KRUS, budżet państwa	164	164	164	164	164	164	164	164	164	164	164	1 804
Saldo ogółem	-164	-164	-164	-164	-164	-164	-164	-164	-164	-164	-164	-1 804
FUS, Fundusz Emerytalno-Rentowy KRUS, budżet państwa	-164	-164	-164	-164	-164	-164	-164	-164	-164	-164	-164	-1 804

Źródła finansowania:

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Projektowana regulacja – poprzez rozszerzenie kręgu uprawnionych do zasiłku pogrzebowego – spowoduje wzrost wydatków z tytułu wypłaty zasiłków pogrzebowych. Wzrost ten można oszacować – na podstawie danych Ministerstwa Zdrowia z CSIOZ (dane nie zawierają informacji na temat szpitali psychiatrycznych, szpitali podległych Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz szpitali podległych Ministerstwu Sprawiedliwości) – na kwotę **około 164 mln zł rocznie**.

Oznaczałoby to wzrost wydatków FUS z tytułu wypłaty zasiłków pogrzebowych (wynoszących w 2019 r. niemal 1,4 mld zł) o 11,8% w skali roku.

Skutki finansowe projektu zostały oszacowane w oparciu o następujące założenia:

1. za liczbę dzieci martwo urodzonych na wczesnych etapach ciąży (tj. dla których nie było możliwości określenia płci) przyjęto średnią liczbę poronień samoistnych na poziomie 41 000 rocznie;
2. przyjęto, że wszyscy rodzice dzieci martwo urodzonych na wczesnych etapach ciąży wystąpią o sporządzenie karty zgonu i skorzystają z prawa do zasiłku pogrzebowego;
3. nie uwzględniono wzrostu kosztów obsługi i ewentualnej rozbudowy systemów teleinformatycznych związanych z wypłatą wyższej liczby zasiłków pogrzebowych;
4. regulacja wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

		Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)	
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2021 r.)	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	164	164	164	164	164	164	1 804	
	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0	
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0	

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Rodzice dzieci martwo urodzonych, dla których nie było możliwości ustalenia płci, uzyskują prawo do zasiłku pogrzebowego w wysokości 4 000 zł.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

9. Wpływ na rynek pracy.

Nie dotyczy.

10. Wpływ na pozostałe obszary.

Omówienie wpływu Nie dotyczy.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Przepisy projektu będą miały zastosowanie od dnia jego wejścia w życie.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).

Brak.